

Dyslexie

**Vastgesteld 12 januari 2009
na bespreking in AO en 2^e lijnsbegeleiding**

Evaluatie en bijstelling mei/juni 2009
Publicatie schooljaar 2009/2010 uiterlijk augustus 2009

Korte omschrijving en toelichting

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door hardnekkige problemen in de automatisering van de woordidentificatie (lezen) en/of schriftbeeldvorming (spellen). (Bron: Stichting Dyslexie Nederland)

Dyslexie is niet te verhelpen. Het houdt veel meer in dan alleen het omdraaien van letters. Symptomen van dyslexie zijn:

- trage woordherkenning (technisch lezen);
- het onthouden van woordbeelden gaat moeizaam (spelling);
- het onthouden van losse gegevens blijkt moeilijk (jaartallen, rijtjes, woordjes, muzieknoden, topografische namen, formules);
- twee dingen tegelijk doen geeft problemen, bv. schrijven en luisteren;
- mondeling formuleren gaat moeizamer;
- de uitspraak in vreemde talen is voor dyslectici moeilijk te leren (onthouden fonetische uitspraak van de spelling);
- het herkennen van verschillen tussen de klanken in woorden levert problemen op;
- dyslectici kunnen zich niet afsluiten van zaken die niet belangrijk zijn en merken (veel) storingen in de omgeving op.

Dyslectische symptomen kunnen consequenties hebben voor vrijwel alle vakken en met name die vakken waarbij veel informatie uit teksten moet worden verworven (zaakvakken, wiskunde, talen).

Beleid en werkwijze Vespucci College:

Op het Vespucci College vinden we het belangrijk leerlingen met dyslexie goed te begeleiden. De dyslexiecoach is hét aanspreekpunt voor leerlingen, ouders en medewerkers. De begeleiding vindt plaats onder verantwoordelijk van de dyslexiecoach. Deze maakt samen met de leerling een dyslexiekaart en begeleidt de leerlingen. Tijdens toetsen dient de leerling de dyslexiekaart te tonen aan de leraren en tijdens schooltoetsen en examentoeetsen op zijn tafel te hebben. Een voorbeeld van een dyslexiekaart is bijgevoegd.

Signalering in de eerste klas

Wij willen de leerlingen met spel- en/of leesproblemen zo snel mogelijk opsporen en hulp bieden. Wij doorlopen daartoe in de eerste klas het volgende traject:

- De coördinatoren onderbouw bestuderen de informatie die ontvangen is bij aanmelding en geven deze door aan de dyslexiecoach;
- De mentoren nemen in de maand september signaleringstesten spelling en leesvaardigheid af. Deze testen bestaan uit een stil lees toets en een dictee. Deze toetsen worden op basis van de normeringnormen van de toetsen nagekeken en beoordeeld door de Remedial Teacher;
- De dyslexiecoach doet nader onderzoek bij de leerlingen die uit de spellings- en de leesvaardigheidstoets met de meest opvallend uitslag naar voren komen. (dossieronderzoek.);
- Vanaf de tweede periode krijgen de leerlingen die laag scoren bij de testen een lesuur per week hulp bij spelling;
- Als na de tweede periode dyslexie wordt vermoed, wordt de ouders aangeraden het kind te laten testen op dyslexie door een daartoe bevoegde neuropsycholoog/ orthopedagoog. De kosten van het onderzoek worden door de ouders/verzorgers betaald.

In de hogere klassen worden leerlingen alleen op verzoek van de mentor getest.

Faciliteiten dyslectische leerlingen

Deze faciliteiten gelden slechts voor leerlingen met een officiële dyslexieverklaring die afgegeven is door een bevoegde instelling of orthopedagoog. Er zijn enerzijds afspraken die gelden voor alle vakken; anderzijds zijn er voor de verschillende talen specifieke afspraken.

Voor alle vakken op het Vespucci College geldt:

1. Dyslectici mogen gebruik maken van verlenging bij schriftelijk werk: 20% extra van de tijd,.
2. Talendocenten kunnen bij veel spelfouten in de talen de mogelijkheid bieden de stof mondeling te overhoren;

3. Spelling wordt los van andere vaardigheden getoetst. Als het antwoord van de leerling leesbaar, begrijpelijk is, wordt het antwoord goed gerekend. Het toetsen van de spelling moet op een ander moment plaatsvinden;
4. Het verdient aanbeveling schriftelijke toetsen te vergroten of aan te leveren in Tahoma 14. (CES-examens worden aangeleverd in Ariel 11 en kunnen dan 125% vergroot worden);
5. Docenten kunnen dyslectici dictaten indien nodig/gewenst schriftelijk aanbieden zodat ze tijdens het luisteren niet twee vaardigheden tegelijkertijd hoeven te verrichten.
6. Dyslectici mogen voorafgaand aan luistertoetsen de vragen van luistertoetsen /teksten inlezen tot 20 minuten voor aanvang van de toets.
7. Dyslectici kunnen mogelijkheden benutten om leerprestaties te verhogen bijv. door gebruik van computer, laptop, Reading Pen, Daisyspeler.
8. Dyslectici kunnen van de mogelijkheid gebruik maken niet meer dan een talentoets op een dag te maken.

Voor examendossiertoetsen, schoolexamens en het Centraal Schriftelijk Examen geldt:

1. dat de leerling recht heeft op 20% van de tijd extra met een maximum van 30 minuten;
2. dat de leerling, afhankelijk van de inhoud van de dyslexieverklaring en de mogelijkheden die de school biedt, gebruik mag maken van andere faciliteiten: vergroot schrift, geluidsband, computer, software programma's zoals Kurzweil 3000. etc.
3. dat de leerling, om gebruik te mogen maken van de faciliteiten, een officiële dyslexieverklaring van een orthopedagoog of psycholoog moet aanleveren.

Voor Nederlands geldt:

1. Als je bij het boekverslag normaal gesproken punten aftrekt voor onvoldoende spelling, dan verminder je bij dyslectische leerlingen het aantal aftrekpunten met 25%.
2. Bij dictees waar het om de woordspelling gaat, worden alleen fouten in de werkwoordspelling meegerekend. Je let dus alleen op de uitgang -d, -t, -dt, -te(n), -de(n) en -dde(n). Bijv. verast i.p.v. verrast wordt goed gerekend, want het gaat hier om de uitgang -t na de -s en niet om de betekenis van het woord.
3. Bij dictees wordt alleen de toepassing van spellingsregels fout gerekend.
4. Fouten m.b.t. (mede)klinkerverdubbeling, worden niet meegerekend

Voor Engels geldt:

1. Als een woord fonetisch wordt geschreven, wordt dit minder zwaar gerekend (resieve is goed).
2. Fouten m.b.t. (mede)klinkerverdubbeling worden minder zwaar meegerekend. Bijv.: mirror, flor, housses als de uitspraak goed is.
3. Fouten m.b.t. letterverdraaiingen in vaste lettercombinaties (huose) worden niet fout gerekend.
4. Let op bekende valkuilen: 1.) niet uitspreken van laatste letters kan er toe leiden dat deze leerlingen die letters ook niet schrijven. 2.) w in plaats van wh 3.) ts i.p.v. tch of ch.
5. Als een woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt, gelden de bovenstaande regels niet!
6. De leerling dient zelf tenminste 1 dag voor de toetsen verzoek tot inlezen van tekstonderdelen in te dienen. Tevens kan in overleg een moment van mondeling na overhoren vastgesteld worden. De docent bepaalt het tijdstip in overleg met de leerling.

Voor Duits geldt:

1. Als een woord fonetisch wordt geschreven, wordt dit goed gerekend.
2. 50% van de fouten m.b.t. accenten worden niet meegerekend.
3. Fouten m.b.t. (mede)klinkerverdubbeling worden niet meegerekend. Bijv. Monaat of Monnat wordt niet fout gerekend.
4. Fouten m.b.t. letterverdraaiingen in vaste lettercombinaties (Truam) worden niet fout gerekend.
5. Let op bekende valkuilen: 1.) niet uitspreken van laatste letters kan er toe leiden dat deze leerlingen die letters ook niet schrijven. 2.) ou i.p.v. au, oi i.p.v. eu. 3.) s i.p.v. ss heist etc.
6. Als een woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt, gelden de bovenstaande regels niet!

7. De leerling dient zelf, tenminste 1 dag voor de toets aan te geven, dat de desbetreffende toets, dan wel delen uit de toets, mondeling wordt/worden gedaan. De docent bepaalt het tijdstip in overleg met de leerling.

Voor Frans geldt:

1. Als een woord fonetisch wordt geschreven, wordt dit goed gerekend.
2. 50% van de fouten m.b.t. accenten wordt niet meegerekend.
3. Fouten m.b.t. (mede)klinkerverdubbeling worden niet meegerekend. Bijv. comencer i.p.v. commencer of sooleil i.p.v. soleil wordt niet fout gerekend.
4. Fouten m.b.t. letterverdraaiingen in vaste lettercombinaties (puor,juene) worden niet fout gerekend.
5. Let op bekende valkuilen: 1.) niet uitspreken van de laatste letters kan er toe leiden dat deze leerlingen deze letters ook niet schrijven. 2.) iek i.p.v. ique 3.) s of k i.p.v. c.
6. Als een woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt, gelden de bovenstaande regels niet.
7. De leerling dient zelf ten minste 1 dag voor de toets aan te geven, dat de betreffende toets, dan wel delen uit de toets, mondeling wordt/worden gedaan. De docent bepaalt dan het tijdstip in overleg met de leerling.

Voor Spaans geldt:

1. Als een woord fonetisch wordt geschreven, wordt dit goed gerekend.
2. 50% van de fouten m.b.t. accenten worden niet meegerekend.
3. Fouten m.b.t. (mede)klinkerverdubbeling worden niet meegerekend. Bijv. caalle en Callee
4. Fouten m.b.t. letter verdraaiingen in vaste lettercombinaties (peurto) worden niet fout gerekend
5. Let op bekende valkuilen 1.) niet uitspreken van letters kan er toe leiden dat deze leerlingen die letters ook niet schrijven. b.v elado ipv helado
6. Als een woord door verkeerde spelling een andere betekenis krijgt, gelden de bovenstaande regels niet, (b.v esta en está)
7. De leerling dient zelf tenminste 1 dag voor de toets aan te geven, dat de betreffende toets, dan wel delen uit de toets, mondeling wordt/worden gedaan. De docent bepaalt dan het tijdstip in overleg met de leerling.

Bijlage: voorbeeld van een dyslexiekaart

Bijlage : dyslexiekaart

VOORKANT

Dyslexie kaart Vespucci College 2008-2009

Leerling:

Klas:

Mentor:

De aanbevelingen op deze kaart zijn gedaan op grond van het dyslexie rapport van een erkende instelling of orthopedagoog die dyslexie mag en kan vaststellen. De aanbevelingen maken deel uit van het schoolbeleid om dyslectische leerlingen adequate faciliteiten te bieden. Het Vespucci College volgt daarin het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs.

Mochten zich problemen voordoen wilt u dan contact opnemen met de dyslexiecoach.

ACHTERKANT

Dyslexiekaart faciliteiten	Verantwoordelijkheid leerling
O 1. niet onvoorbereid hardop laten lezen.	Tijdens de les: <ul style="list-style-type: none"> • Zorg voor goede aantekeningen en kopieer ze eventueel • Schrijf huiswerk goed op en laat dat controleren door docent of medeleerling • Vraag indien nodig om hulp
O 2. Aantekeningen van medeleerling of docent kopiëren bij dyslexiecoach	Huiswerk: <ul style="list-style-type: none"> • Plan je werk • Werk iedere dag, werk vooruit • Vraag om software/ cd-rom die bij de methode horen
O 3. Extra tijd bij proefwerken en SO (20%) O 4. Mondeling toelichten toetsen O 5. Opgaven vergroot aanbieden O 6. Spelfouten minder zwaar rekenen	Bij toetsing: <ul style="list-style-type: none"> • Vraag om de extra tijd • Controleer je werk: niets vergeten?
Extra hulpmiddelen: O 7. Gebruik computer met spelling controle Nederlands en moderne vreemde talen O 8. Gebruik indien aangeraden de Daisy speler voor studieboeken O 9. Gebruik opnameapparatuur O10 Gebruik eigen laptop met b.v. Kurzweil 3000,Sprint O 11. Reading pen	Algemeen: <ul style="list-style-type: none"> • Maak en bewaar steunkaarten, met woorden, regels of formules die je moeilijk kunt onthouden • Leer de woorden met kaartjes of met de computer (bv. www.wrts.nl)
Handtekening dyslexiecoach:	Handtekening leerling: